

8 مارس

به یاد کلارا زتکین، بانی و بانوی روز جهانی زن

بیشک کلارا زتکین یکی از برجسته ترین تحلیل گران مارکسیست بود که ستم کشیدگی و موقعیت نابرابر اقتصادی و سیاسی- اجتماعی زن را نه از دیدگاه ورا طبقاتی یا تنگ نظرانه و انحرافی فمینیستی، که اتفاقاً بر پایه و اساس جهان بینی ماتریالیستی بر بنیاد مارکسیسم، بررسی و تحلیل می نمود. سرسختی و پافشاری او در مبارزه به منظور کسب حق رأی زنان، مرتبط نمودن این مبارزه با جنبش طبقه کارگر جهانی، استحکام بخشیدن صفوف زنان و مردان کارگر در مبارزه علیه نظام سرمایه داری و مهمتر از همه، هدف قرار دادن " مالکیت خصوصی " و اعلان " رهائی کامل زنان تنها در جامعه ی سوسیالیستی امکان پذیر است و..... زن تنها با متحد شدن با مرد به زیر پرچم سوسیالیسم، میتواند به آزادی خود دست یابد "، او را به رهبری برآمده از درون جنبش طبقاتی زنان برای نیل به سوسیالیسم بدل کرد.

در بهار سال 1878، یعنی زمانیکه 21 سال داشت، وارد مبارزه مستقیم با نظام وقت آلمان شد و با سوسیال – دموکراتهای آلمان ارتباط برقرار نمود. در دوره " قانون ضد سوسیالیستی " بیسمارک یعنی سالهای 1890 – 1878، وارد فعالیتهای غیر قانونی گشت و پس از اندک زمانی همانند بسیاری از رهبران حزب سوسیال دموکرات آلمان، بلاجبار به زندگی در تبعید روی آورد. در سال 1889 بعنوان عضو کمیته تشکیلات برای تدارک کنگره مؤسس انترناسیونال 2 انتخاب شد. از سال 1892 تا سال 1917 بمدت 25 سال سردبیر نشریه زنان سوسیال دموکرات، بنام گلایش هایت (برابری) بود.

از آن هنگام که " دست سرنوشت " کلارا زتکین را با کارل لیبکنخت و روزا لوگزامبورگ نزدیک نمود، مبارزه او بعنوان یکی از رهبران با سابقه حزب سوسیال – دموکرات آلمان، علیه رویزونیستهای برنشتاینی که " بطور سیستماتیک از عقاید مارکسیستی، بویژه از مبارزه طبقاتی آن دست میکشیدند "، وارد مرحله جدیدی گشت. در کنگره حزب سوسیال – دموکرات آلمان که در سپتامبر 1898 در اشتوتگارت برگزار گردید، جناح چپ حزب به رهبری لوگزامبورگ، زتکین و لیبکنخت مبارزات سختی علیه جناح رویزونیست حزب، بخصوص رهبر آن، ادوارد برنشتاین

(1932 - 1850)، سازمان دادند. یکسال بعد در کنگره هانور، مجدداً جناح چپ حمله خود علیه روبریونیسیم برنشتاین را شدت بخشید و موفق گشت تا بحث حول مبارزه علیه نظرات ضد مارکسیستی او را موضوع داغ کنگره نماید. در این کنگره روزا لوگزامبورگ علناً خواستار اخراج برنشتاین از حزب شد. در دومین کنگره بین المللی زنان سوسیالیست که در اوت سال 1910 در کینهاگ برگزار گردید، کلارا زتکین روز جهانی زن را به کنگره پیشنهاد نمود. پیشنهاد او با موافقت الکساندرا کولنتای (1872 - 1952)، مبارز خستگی ناپذیر جنبش کمونیستی و یکی از بنیان گذاران جنبش سوسیالیستی زنان، کیت دون شر (کمک سر دبیر نشریه گلاش هایت و نماینده کنگره)، روبرو گشت. سال بعد اولین روز جهانی زن در بسیاری از کشورهای جهان برگزار گردید.

مبارزه دو خط مشی، خط مشی انکار اصول اساسی مارکسیسم، و خط مشی دفاع از منافع طبقه کارگر زیر پرچم مارکسیسم، در درون احزاب بین الملل 2 بویژه در درون بزرگترین و با نفوذترین آن یعنی حزب سوسیال - دموکرات آلمان ادامه یافت. زتکین به همراه لوگزامبورگ، با متحد کردن مخالفین امپریالیسم، مبارزه علیه سوسیالیستهای طرفدار امپریالیسم آلمان را، در درون حزب رهبری نمودند. با شعله ور شدن آتش جنگ جهانی اول در ژوئیه 1914، رهبران روبریونیسیم بین الملل 2، با زیر پا گذاشتن تمامی دست آوردها و قطعنامه های مصوبه در کنگره های اشتوتگارت و بال، بویژه با نادیده گرفتن " بیانیه بال "، مبنی بر " وضعیت بین المللی و اقدامات متحد علیه جنگ " را که خواهان اقدامات متحدانه علیه جنگ امپریالیستی بود، آشکارا به سوسیالیسم و طبقه کارگر خیانت کردند و به ورطه همکاری با امپریالیسم سقوط نمودند. وقتی که آلمان علیه روسیه اعلام جنگ کرد، حزب سوسیال - دموکرات آلمان، به جای تبلیغ موضع لنینی یعنی " تبدیل جنگ امپریالیستی کنونی به جنگ داخلی [طبقاتی] تنها شعار پرولتری صحیح میباشد "، (لنین - جنگ و سوسیال دموکراسی روسیه)، اعلام کرد، " بیم اشغال کشور توسط دشمن ما را تهدید میکند، ما میهن خود را رها نخواهیم کرد "، منافع طبقه کارگر آلمان و همبستگی بین المللی پرولتاریا علیه جنگ امپریالیستی را، فدای منافع بورژوازی " خودی " و حفظ تمامیت ارضی " میهن عزیز " نمود. کارل کائوتسکی و طرفدارانش، معروف به جناح میانه بین الملل 2 نیز با شعار " حق دفاع از میهن " به حق از طرف لنین به سوسیال - شونیست های پنهان و دشمنان خطرناکتر، مفتخر گشتند.

زتکین، دوش به دوش لیبکنخت و لوگزامبورگ، بعنوان دبیر سازمان بین المللی زنان سوسیالیست، در 15 مارس 1915 کنفرانس " غیر قانونی " زنان را با شرکت 28 نماینده از 8 کشور جهان، علیه جناح اپورتونیست انترناسیونال 2، در شهر برن سوئیس زرلند، ترتیب داد. لنین بطور غیر مستقیم در تدارک و رزمندگی این کنفرانس دخیل بود. برای لنین مبارزه زنان علیه امپریالیست و جنگهای امپریالیستی بویژه در درون انترناسیونال 2، بسیار حیاتی بود. از طرف حزب سوسیال دموکرات روسیه دو نماینده، کروپسکایا همرزم و همسر لنین و آینس آرماند، در این کنفرانس شرکت نمودند. کروپسکایا در خاطراتش در این باره مینویسد: " لنین قطعنامه ی ما را برای اراء به کنفرانس برن نوشت و با دقت کارهای این کنفرانس را دنبال میکرد. " لنین خود در مقاله " مبارزه علیه سوسیال شونیسم " مینویسد که " کنفرانس زنان نباید اپورتونیستها را یاری نماید که توده های کارگر را غافل سازند، برعکس این کنفرانس میبایستی توده ها را بیدار سازد و جنگ علیه فرست طلبی را ماکداً اعلام نماید. "

قطعنامه ی کنفرانس و همچنین بیانیه آن که هر دو توسط خود زتکین تهیه و نوشته شده بود، خطاب به تمامی زنان کارگر جهان میگوید: "... این جنگ کاملاً به نفع سرمایه داریست..... کارگران هیچ سودی از این جنگ ندارند، اما هر چه را که برایشان عزیز است از دست خواهند داد. " و قطعنامه ی کنفرانس را با شعار " مرگ بر جنگ! پیروز باد سوسیالیسم! " به پایان رساند. موفقیت کنفرانس چشم گیر بود و این موفقیت، پرچم تسلیم طلبی احزاب سوسیال دموکرات را که به خیانت در غلطیده بودند، برای همیشه به زمین زد و پرچم استقلال طبقاتی طبقه کارگر جهانی را برای سوسیالیسم و مبارزه علیه جنگهای امپریالیستی، برافراشت.

بعد از این کنفرانس بود که کلارا زتکین، روزا لوگزامبورگ، کارل لیبکنخت و فرانز مهرینگ، " اتحادیه اسپارتاکوس " را تشکیل دادند. و در سال 1918 حزب کمونیست آلمان را که اتحادیه مذکور هسته ی اولیه آن بود به همراه نمایندگانی از سراسر آلمان، تأسیس نمودند. زتکین بمدت 6 سال عضو کمیته ی مرکزی حزب کمونیست آلمان و نماینده دائمی حزب در رایشتاک (پارلمان) جمهوری وایمار، بود. در سازماندهی و تشکیل انترناسیونال 3 نقش

ارزنده ای ایفا نمود. در سال 1920 از طرف کمیته ی اجرائی انترناسیونال 3، بعنوان دبیر بین المللی زنان کمونیست، انتخاب شد.

زتکین در طول سالهای اقامتش در شوروی با لنین ملاقات میکرد و در مورد مسائل بین المللی، بویژه مسئله زنان به مشاوره و گفتگو می پرداخت. او در " خاطرات من از لنین " میگوید:

" رفیق لنین بارها در مورد مسئله ی زنان با من بحث کرده بود.... اولین صحبت طولانی ما در باره این موضوع در پائیز 1920، در کرملین بود.... پس از سلام و احوال پرسی با من، گفت: " ما باید تلاش کنیم یک جنبش نیرومند بین المللی زنان با پایه های دقیق و مشخص تئوریک ایجاد کنیم. واضح است که ما بدون تئوری مارکسیستی نمی توانیم عملکرد درستی داشته باشیم. بعلاوه، ما کمونیستها احتیاج به صریح ترین اصول داریم. ما باید خط روشن بین خود و سایر احزاب رسم کنیم. متأسفانه کنگره دوم انترناسیونال برخلاف انتظار وارد بحث در باره مسئله زنان نشد. کنگره پیش رو باید قطعنامه، لوایح و تمامی رهنمودها را تهیه کند، ولی تا کنون پیشرفت چندانی نداشته است. شما باید به آن کمک کنید....."

کلارا زتکین در سن 29 سالگی به بیماری سل مبتلا گشت و در طول عمرش تحت مداوا قرار داشت. اما، این مشکل هیچگاه کوچکترین خللی به امر مبارزه ی او به عنوان یکی از درخشانترین چهره های جنبش بین المللی کارگری و سوسیال دموکراسی آلمان، علیه نظام نابرابر و استثمارگر سرمایه داری، به هدف رهایی بشریت از یوغ این نظام، وارد نساخت. در تابستان 1932، زمانیکه 75 سال داشت، علیرغم ضعف شدید جسمانی، از دست دادن قوه بینائی و همچنین تهدید دارودسته های " نازی "، به جان او، از شوروی به برلین باز گشت و در روز گشایش رایشناک، در سخنرانی علنی خود که بیش از یکساعت بطول انجامید، چهره کریه و نوظهور نازی را برای جهانیان روشن نمود و از تمامی بشریت آگاه جهان خواستار مبارزه علیه فاشیسم هیتلری شد. زتکین در این سخنرانی از کارگران همه ی کشورها خواست تا با تشکیل " جبهه متحد کارگران " علیه ترور نازی بپا خیزند."

زتکین پس از گشایش رایشناک مجدداً به شوروی باز گشت و در آنجا بود که در 22 ژوئن 1933، در سن 76 سالگی دیده از جهان فرو بست. با مرگ او کارگران بویژه زنان انقلابی جهان، یکی از وفادارترین یاران و بهترین رهبر خود را از دست دادند. در 8 مارس هر سال میلیونها زن در سراسر دنیا نام این ستاره ی درخشان آسمان جنبش بین المللی کارگری را گرامی میدارند. باشد که نام کلارا زتکین جاودانه بماند.

سعید سالک: لندن (انگلستان)، مارس 2012 اسفند 1390

Saeed_salek2002@yahoo.co.uk